

kodanská pieseň piesní

Annette Bjergfeldt

premedia

premedia

Annette Bjergfeldt

kodanská pieseň piesní

Z dánčiny preložila
Zuzana Demjánová

premedia

This translation has been published with the financial support of
DANISH ARTS FOUNDATION

Anette Bjergfeldt: Kodanská Pieseň piesní

Prvé vydanie

Copyright © Annette Bjergfeldt 2020

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation © Zuzana Demjánová, 2021

Slovak edition © Vydavateľstvo Premedia

All rights reserved

ISBN 978-80-8242-027-5

PRVÁ VETA

C-dur

Allegro ma non troppo

Čas zázrakov

KEĎ UMRELA FILIPPA prvýkrát, mali sme s Olgou práve sedem rokov.

Naša staršia sestra celkom náhle stratila vedomie. Padla do diery v čase a po špičkách sa zakrádala do prenikavého svetla na *druhej strane*. Okolo nej sa vlnili nespočetné rady duší a ona bola jednou z nich.

Mama poslala do Chrámu Alexandra Nevského po kňaza. Odriekanie ruženca, to spevavé mrmlanie v cirkevnej slovančine, a moja rodina zaplnili Filippinu izbu v dome na Palermskej ceste. Moja dvojička Olga si sadla na posteľ a plakala. Oči mala ešte zelenšie než zvyčajne. Pri záhlaví postele stála moja ruská babka Varinka v župane, z ktorého bolo cítiť kyslé uhorky.

Ešte nikdy predtým som nezažila nič nadprirodzené, čiže som lavírovala medzi prudkou žiarlivosťou, že Boh uprednostnil Filippinu spoločnosť pred mojou, a strachom, že o ňu navždy prídem.

Neviem, či ju vtiahol naspäť do života pach kyslých uhoriek, modlitby alebo Ockove ruky, ale ležala mu v náručí, keď otvorila oči.

„Je to zázrak,“ vykrikla Olga.

„Áno,“ zašepkala mama. „Otvor okno! Nech sa nadýcha čerstvého vzduchu!“

Vzápätí padla na kolená a ďakovala kňazovi. Ešte raz požehnal Filippe, zbalil si ruženec a vyšiel z izby. Pozrela som sa na babku, ktorá počas celej tej seansy nepočula svojho krajana ani len pohľadom. Podľa Varinky boli totiž všetky reči o duši a Bohu holý nezmysel a pripisovala ich delíriu z horúčky.

„Kakaja lož! Švindel' a humbug!“

Všetko, čo nejakto súviselo s duchovnou sférou, sme mali ignorovať. Dokonca aj sny vysvetľovala ako neupotrebitelné popletené zvyšky mozgovej činnosti, svojím spôsobom odpad.

„Ak sa ti sníva, tak to znamená, že si sa na noc najedla pokazených plnených kapustných listov!“

Väčšina babkiných príbuzných zmizla za cára, Lenina a Stalina. Čas zázrakov sa teda celkom určite skončil.

*

Moja babka Varinka Solovská sa narodila v roku 1900. V krachujúcom rodinnom cirkuse na oráčine na východ od Sankt Peterburgu.

Na vlastnej koži zažila, že mágia je len ilúzia – bolo treba každý deň krvopotne trénovať, aby ju udržali pri živote. Cirkusové kone klusali po mrazivo studenej manéži, potkýnali sa o vlastné kopytá a principál, môj pradado Igor, páchol vodkou a rozkrokmi cudzích žien. Artisti by aj boli na protest vyhlásili hladovku, ale už i tak bolo sotva čo do úst vložiť. Jedinou nádejou na pritiahnutie publika do rodinného podniku sa stal hroch, ktorého dal Varinkin otec v záchvate veľikášstva v roku 1914 doviezť do Sankt Peterburgu. Tam sa Cirkus Solovských s nevídane zlým načasovaním rozložil, keď bol generálny štrajk práve v plnom prúde.

Pradado v skutočnosti objednal slona. Zo zoologickej záhrady v Poľsku, ktorá podľa Varinkiných slov rozpredávala svoje zvieratá rýchlejšie, než kobyľa ští. Slona mali naložiť na loď v Danzigu, keď zariadia všetko, čo treba, a následne sa mal plaviť až do nákladného prístavu v Sankt Peterburgu, kde si ho mal vyzdvihnúť pri kotvisku číslo 26.

Mesiace nehovoril Igor o ničom inom, len o slonovi. Slonovi s veľkým S. A o tom, ako sa jeho príchodom všetko na dobré obráti. O úžasnom čísle, ktoré s tým veľkolepým tvorom on osobne vymyslí. Bude to kasový trháč! Už nikdy viac si nebudú hladní líhať do postele. TOTO bude bod zlomu.

Konečne nadišiel deň, keď mala loď so Slonom priplávať. Pradedo a Varinka sa vybrali do prístavu. A s nimi plecnatá Svetlana, ktorá dokázala zodvihnúť akýkoľvek ťažký náklad a navyše aj šoférovať nákladiak. Igor žmúril plný očakávania do slnka a sledoval, ako loď zakotvuje pod bezoblačným nebom. Z jej útrobov pomaly vyzdvihli drevenú debnu a začali ju spúšťať z vrchnej paluby.

„*My žďom slona! Čakáme na Slona! Slona! Chápete?*“ oznamoval Igor hrdo ľuďom postávajúcim na prístavnom móle, znôške nádenníkov a námorníkov, ktorí hľadali prácu. Debna ešte stále visela vo vzduchu a napätie rástlo.

Čoskoro však bolo aj jemu jasné, že niekde sa stala chyba.

Čím bola debna bližšie k zemi, tým menšia vyzerala.

„Slon sa vo vode zbehol,“ zamrmle Varinka vždy, keď ju s Olgou prinútíme rozprávať ten príbeh.

Lebo keď Svetlana vypáčila veko na príliš, príliš malej debne, uvideli sivého hrocha s drobnými ružovými ušami a obrovskými zubami, ktorému neprijemne páchlo z papule.

Igor si odplával, nadával a preklínal Západné Prusko a najmä Danzigskú zoológickú záhradu. Napokon sa vyčerpaný zviezol na zem a pozrel sa na hrocha, ktorý vytrčil svoju nádejnú hlavu ponad okraj debny.

Pradedo si siahol do vrečka na kabáte, kde nosieval ploskačku, bolo však prázdne. Napokon sa nad ním zľutoval riaditeľ prístavu, ktorý si predtým vypočul množstvo superlatívov na očakávaného Slona – vytiahol svoju vlastnú fľašku vodky a ponúkol z nej nešťastnému princípálovi.

Po štvrťhodine Igora mrzutosť prešla a vzpriamril sa.

„Varinka! Svetlana! Slony sú banálne. *Trivialno. Zauriadno!* Ordinárne! Všade majú slony. Cirkus Chinizelli má stáda slonov. Ale HROCH! *Toho* nemá nikto.“

Varinka a Svetlana naňho mlčky hľadeli.

Nákladiak, na ktorom chceli odviezť hrocha, nie a nie nastartovať. A tak sa ten slnečný deň, čo sa začal tak nádherne rojčením o slonovi s veľkým S, skončil tým, že nákladiak osťal v prístave a Igor, Varinka a Svetlana sa spolu s páchnucim

hrochom vydali po vlastných na dlhú cestu cez Sankt Peterburg. Až do Cirkusu Solovských.

„Hlavy hore, dámy. Je to fantastická reklama!“ napomínal ich Igor, keď na nich všetci zízali.

Ludia sa smiali, potriasali hlavami alebo ich sarkasticky zdravili nadvihnutím klobúka. „Len počkajte! Budú sa k nám hrnúť! Chinizelliho strčíme do vrečka!“

Pravdaže sa to nestalo, ale jedno treba pradedovi nechať – bez ohľadu na to, akému fiasku čelil, vždy sa tváril, akoby sa naňho práve usmialo šťastie a do lona mu padol nečakaný dar. Mal veľikášske sklony a vynucoval si obdiv za každý svoj chybný krok.

O týždeň už pobehovala Varinka po uliciach, míňajúc anarchistov, agitujúcich robotníkov a krvavočervené transparenty a vylepovala nové plagáty s obrázkom hrocha.

V tom istom roku vypukla prvá svetová vojna. Cár potlačil nepokoje a revolučné nálady svojich poddaných a zmenil meno hlavného mesta na ruskejšie znejúci Petrohrad.

To všetko však Varinka sotva vnímala, lebo na záver sezóny sa cirkusový súbor rozrástol o mladého trpaslíka menom Vadim, s ktorým začali hrocha cvičiť. Vadim sa špecializoval na saltá mortale a skoky z trampolíny a rýchlo sa mu podarilo včleniť zviera do svojho vystúpenia. Zatiaľ čo v Európe zúrila vojna, z nich sa stala nerozlučná trojka. Vadim, Varinka a hroch.

Spočiatku si nebola Varinka celkom istá, koho obdivuje viac. Virtuózneho Vadima alebo hrocha, ktorým očividne ani zamak neotriaslo, že nie je objednaným slonom.

Mesiace však plynuli, Varinka prestávala pochybovať a Vadim sa nastahoval do jej obitej maringotky. Bol prvým človekom, ktorému dôverovala, odkedy prišla ako deväťročná o matku.

Babka mala svoje vlastné vrcholné číslo – číslo, ktoré neustále zdokonaľovala. Bola malá a svalnatá, sotva poldruha metra vysoká. Jej telo bolo také ohybné, že sa dokázala doslova poskladať a zmiznúť v kúzelníkových tajných truhliciach a skrinkách.

Ako prepílená žena sa rýchlo naučila, že život sa skladá z rôznych častí a každá má svoje miesto. A že ak sa raz človek naozaj rozpadne na kusy, nikdy sa nanovo neposkladá dokopy ako mávnutím kúzelníckou paličkou. Lebo šťastie je vrtkavé.

V roku 1917 sa bolševici vrátili do Zimného paláca a o rok nato, keď mala Varinka práve osemnásť rokov, neskončil jeden Vadimov výskok z trampolíny tak, ako by mal. Vyletel nahor ako vždy, vo vzduchu spravil dvojité salto mortale, ale v ten večer nepristál na chrbte zvieräta, ale v jeho otvorenej papuli. Diváci nechápali, že sa stali svedkami fatálnej chyby. Vadim zmizol v hrochovom hrdle, Varinka ostala na svete celkom sama a diváci nadšene vyskočili na rovné nohy a vrieskali *da capo, da capo*.

*

Môj dedo, druhý najstarší syn istého veľkoobchodníka, tancoval v tom istom čase v Kodani *lanciers*. Nedalo sa povedať, že by on a jeho rodina treli počas vojny biedu – naopak. Predávali konzervy všetkým európskym krajinám, pričom nehľadeli na to, kto bojuje na akej strane, bravčovinu posielali do nemeckých aj francúzskych zákopov. Peňazí mali vskutku dosť. No aj tak trápil Hannibala Severina Møllera zvláštny nepokoj.

Počas prvej svetovej vojny namaľoval Picasso na zátylky svojich postáv oči, Proust sa vydával v Paríži po stopách strateného času a madleniek. Schönberg vynašiel dvanásťtónovú hudobnú stupnicu, korzet vyšiel z módy a ženám priznali volebné právo. Ale všetko toto nijako neovplyvnilo život v dome na Amaliinej ulici. Nábytok stál na tom istom mieste ako aj v deväťdesiatych rokoch devätnásteho storočia, obťažkaný ozdobnými strapcami. Štukatúra, čačky a velúrové tienidlá na lampách sa šírili deviatimi izbami ako plesen.

Síce chodili do divadla a v dome sa konali soirées, na ktorých sa zúčastňovali aj významné osobnosti, ale predovšetkým preto, aby ich bolo vidieť v spoločnosti a aby počas prestávok dohodli nejaký obchod. Hannibalove sestry mali takto možnosť nájsť si dobrú partiu a Veľkoobchodník zase šancu získať novú zákazku.

O predstaveniach sa zriedka hovorilo, ak si teda herečka práve nepripísala na konto ďalší *škandál!*

Veľkoobchodníkov deti sa mali, prirodzene, naučiť hrať na klavíri, ale dôraz sa kládol na verklíkovanie stupníc a predovšetkým na bezchybné zvládnutie sonát.

Keď bol dedo dieťa, zdržiavali sa jeho rodičia každý na svojom konci veľkého bytu, zatiaľ čo deti pobehovali medzi nimi s perfídnymi odkazmi. Zo spálne pána domu, zahalenej do cigarového dymu, sa neozvalo na adresu matkinho budoára s leňoškou, jemne voňajúcou ružami, ani jediné láskavé slovo – a to isté platilo aj v opačnom garde.

Hannibalova matka sa márne snažila vniesť do bytu s rozlohou tristo štvorcových metrov trochu tepla. Sedávala pri okne otočenom do ulice, najmä popoludní, keď zvyklo okolo zablúdiť slnko a na chvíľu šliapalo vodu na bielom parapete.

Ešte chladnejšie bývalo v byte vtedy, keď sa Veľkoobchodník rozhodol prenocovať inde a bez akéhokoľvek vysvetlenia. A keď záskrt pripravil o život o štyri roky staršieho Hannibalovho brata Alfreda, začal sa ten istý chronický chlad usádzať aj v matkiných kostiach. Jednej noci zvedol nekonečne dlhý boj proti krupu a vysokej horúčke. Bezúspešne. Ráno ho našlo vyčerpaného a s modrastou tvárou. Nedýchal.

A smrť bežala ďalej, ani sa neobzrela.

Hannibalova matka civela bledá pred seba, stískajúc v ruke pero a malý zošitok. Keď na chvíľu opustila svoje miesto pri okne, aby sa zašla porozprávať so slúžkou do kuchyne, prikradol sa a otvoril ho.

Zalistoval v ňom, ale bol prázdny až na jediný riadok. *Žiaľ je živá bytosť*, stálo tam drobným písmom. Zasnúťá modrastá machuľa, ktorá stiekla po stránke nadol, mu prezradila zvyšok.

Dedovi sa každú noc snívalo o Alfredovi. O pukoch, ktoré nikdy nevykvitli a zvinuli sa do seba. Nádejné kľúčne listy a tyčinky, ktoré zvädli a nezvučne dopadli na vyleštené parkety, kde ich pozametala slúžka. Šokovalo ho, že podložie, na ktorom stojí človek, je také krehké – o živote a smrti rozhodovala jedna

prasknutá cievka. Dedo teraz nad hrobom svojho brata prisahal, že on, Hannibal Severin Møller, bude žiť pre vás. Nepremárni ani sekundu na povrchnosti či zbytočnosti. Nikdy nezaplní svoj život banálnymi strapcami alebo honosnými pohovkami, na ktorých jeho rodičia aj tak nikdy nesedeli spolu.

Hannibalovi sa snívalo o dome plnom svetla, s otvorenými oknami. O dome prekypujúcom detským smiechom, umením a láskou. Básnici by pod vrbou v záhrade recitovali krásne verše a na večierky pod jeho strechou by sa schádzali bohémovia. Z otvorených okien by plynula nádherná hudba a dom by sa pod jej vplyvom vznášal. Predstavil si ho: vznášajúci sa dom.

Vec sa mala tak, že dedovi sa rozbúchalo srdce v tom správnom rytme len vtedy, keď počúval Čajkovského koncert alebo čítal v Biblii Šalamúnovu Pieseň piesní. Len tie mu zvyšovali tep, rozprúdili krv v jeho žilách tak prudko, že takmer cítil jej chuť na jazyku.

Bibliu dostal ku konfirmácii od tety They, ktorá žila v Johannesburgu s mužom černejším než ebenové drevo. Od tety, ktorá z presne toho dôvodu upadla do nemilosti svojej rodiny. Ponechali mu tento dar len preto, že šlo o Bibliu, dôveryhodný predmet. Na prebal knihy mu teta napísala odkaz:

„Najdrahší synovec. Prečítaj si v Starom zákone *Šalamúnovu Pieseň piesní*. Všetko ostatné na ňu nadväzuje. Teta Thea.“

Zo stránok naňho dýchla myrha, šťavnaté granátové jablká a cudzokrajná korenistá sladká škoricca: „*O koľko lepšia tvoja lúboť ako víno a vôňa tvojich masťí nad všetky voniny! ... tvoje rty sú ako šarlátový povrázok,*“ napísal kráľ Šalamún, ktorý žil pred tritisíc rokmi v Jeruzaleme. Opojený láskou.

Práve *tam*, v tých veršoch, chcel dedo žiť!

Keď raz Sarah Bernhardtová navštívila Dánsko, čím spôsobila nemalú senzáciu, zazrel ju na okamih pred hotelom D'Angleterre. Na Hannibala zapôsobila rovnako ako zákusok, ktorý vytvorili na počesť jej návštevy Francúzska, ako chrumkavá makrónka s horko-sladkou čokoládou a divými fiolkami navrchu – zbehli

sa mu v ústach sliny. Kráska s jednou nohou hrala Hamleta a aj iné mužské roly. Takýto typ žien ho čímisi priťahoval. Vzbudzovali v ňom nepokoj. A on sa preklíňal za to, že nenašiel odvahu vystúpiť z davu a osloviť ju.

Pod vplyvom chute Sarah Bernhardtovej odmietol dedo pozvanie na niekoľko večierkov, na ktorých mal tancovať *lanciers* s meštiackymi dcérami. Začal vyhľadávať malé tmavé pohostinstvá, najmä v suterénoch prístavnej štvrte Nyhavn, a to napriek tomu, že ráno musel skoro vstávať a ponáhľať sa do rodinnej firmy. Pozor, schod bolo napísané na dverách, z ktorých sa olupovala farba – a on naň stúpil a zišiel nadol. Steny boli nasiaknuté pudmi. Z toaliet sa ozývali výkriky námorníkov a pánov z lepších rodín, ktorí práve precítovali lásku nanajvýš telesnej povahy. O dievčatách z Nyhavnu sa vedelo, že si vedia riadne podkasať svoje naberané rukávy a ísť rovno na vec. Dedko zatiaľ sedel v prednej miestnosti a počúval veľkohubých maliarov z Akadémie umenia, ktorí celú noc popíjali a diskutovali o umení.

Spočiatku si Hannibala nikto nevšimol, ale postupne ho začal čašníka a zopár maliarov zdravieť vždy, keď sa objavil. Pomaly sa približoval ku klavíru, pri ktorom sedel pianista a trieskal do klávesov. Americký *Ragtime*, ale aj populárne pesničky z letných kabaretných predstavení. Dali sa do reči a jedného dňa pustil deda ku klavíru, aby si zahral. Rozhodol sa pre argentínske tango, ktoré práve v Európe prichádzalo do módy. *La Belle Creole* prinútilo aj tých najožratejších hostí stíchnuť. Muži sa vzpriamili a zrazili opäťky. Uklonili sa a páry tancovali v tesnom objatí s rešpektom, ktorý im dovtedy vôbec nič nehovoril. Preukazovali ho dokonca aj nyhavnským dievčatám. Po týchto búrlivých nociach sa Hannibal zobúdzať nevyspatý a celý deň chodil po kancelárii veľkoskladu v tangovom opare.

V máji uvedú do kín nemý film *Anna Kareninová*. Hlavnú rolu si zahrá Betty Nansenová a dedkovi sa pošťastí zohnať lístok na premiéru. Ide tam sám, aby mu žiaden člen rodiny neprekazil stretnutie s divou.

Pred začiatkom predstavenia vyjde slečna Nansenová na scénu a uctia si ju niekoľkokrát potleskom. Potom zažiaru na plátne v Tolstého klasickom diele, v príbehu o žene z hornej spoločenskej vrstvy, o žene, ktorá sa rozhodne pre vášeň a nesie dôsledky. Definitívne a neodvolateľné dôsledky.

Po filme pozve majiteľ kina divákov na pohárik vo foyer, kde sa môžu stretnúť aj s herečkou. Dedko stojí uprostred miestnosti, popíja šampanské a vyzerá Betty Nansenová. Konečne vpláva dnu a zožne ďalší vrelý potlesk. Celkom náhodou zastane vedľa Hannibala. Tmavovlasá, krásna. V miestnosti sa vznáša jej zvláštna vôňa.

„Slečna Nansenová,“ povie na vlastné prekvapenie.

Srdce mu búši a on počuje svoj vlastný hlas, zvonka.

„Áno?“ odvetí herečka, čo je ešte prekvapivejšie.

Na okamih sa naňho zahľadí orieškovohnedými očami, v ktorých sa zrkadlí množstvo životných skúseností. Nakloní hlavu nabok. Vyčkáva.

Dedo bol mladý plavovlasý muž s jemnými črtami a jej sa v kútikoch úst objaví náznak úsmevu.

Hannibal si odkašle. Ale spomedzi pier sa mu vyderie len akási kaša z nesúvislých slov, ktoré nedávajú žiaden zmysel. Keď sa slečna Nansenová otočí k zrelším priaznivcom svojho hereckého umenia, mihne sa jej na tvári sklamanie. Hannibal sa musí stiahnuť s chvostom medzi nohami.

„Nikdy viac,“ plače cestou domov, preskakujúc kaluže.

„Nikdy viac už nebudem takto niekde stáť ako koktavý idiot. Musím odísť preč, do sveta. Veď nič neviem.“

Po Alfredovej smrti sa stal najstarším synom v rodine Hannibal, a tak sa, prirodzene, očakávalo, že jedného dňa prevezme rodinný podnik. Jeho otca to však netešilo, veľmi skoro si uvedomil, že tento jeho syn je príliš zasnívaný na to, aby mohol viesť rentabilný podnik. Alfred bol, naopak, silný mladík s hlavou plnou čísel a so zmyslom pre povinnosť.

Raz po výdatnej večeri v reštaurácii A Porta Veľkoobchodník navyše narazil na Hannibala v Nyhavne. Užívať si istú slobodu

v zadných komôrkach nyhavnských krčiem bola jedna vec. Ak by bol syn obťažkaný rovnakými hriechmi, tak by to mohla byť dokonca výhoda. S pochopením by na seba zažmurkali. Ale to poníženie, čo musel znieť, keď videl svojho jediného syna sedieť za klavírom ako nejakého úbohého muzikusa a hrať argentínske robotnícke piesne? Nie. Nie. Smrť si zobrala nesprávneho syna.

Hannibal vedel, že je pre otca sklamaním a v tom čase si dedo mohol pokojne pobaliť pár vecí a vyraziť do sveta. Podľa mňa si však rýchlo uvedomil, že ak nechce skončiť ako námorník, ktorého skorbut pripraví o zuby, alebo ako suchotinársky pianista, musí spraviť nejaký kompromis. Ak sa raz človek narodí so zlatou lyžičkou v ústach, je preňho pohľad do páchnucej priepasti chudoby ťažký, nehovoriac o tom, aké ťažké musí byť nabráť odvahu a dúfať, že v nej narazí na nejaké pôsobivé osobnosti.

Nie veru, Hannibal musel naďalej pracovať pre svojho otca. Musel stúpať v jeho spoločnosti nahor a nájsť lukratívne trhy, ktoré by dobyl. Musel získať prostriedky a skúsenosti – až *potom* sa mohol vymaniť z pochybných rodinných obchodných praktík a rovnými nohami skočiť do svojho budúceho života plného anarchistov a umelcov.

V tom čase sa Hannibal vyhýbal Nyhavnu a každé ráno, vedomý si svojich povinností, včasne vstal. Oholil sa a pobral sa do práce. Vo veste, s motýlikom pod krkom a cestičkou na stred hlavy. Dlhé pracovné dni, obchodné obedy a neustále rozhovory o zásielkach tovaru, úrokoch a ziskoch ho privádzali do šialenstva. Robili to, čo robili už generácie pred nimi. Fajčili cigary a čakali na vhodnú príležitosť, pripravovali sa.

Cez víkend si dedko dovoľoval snívať. Vysadol na bicykel a hľadal svoj vznášajúci sa dom. Jednej júnovej nedele sa dostal až na Amager, keď vtom na Palermskej ceste narazil na prehnutú tabuľu, na ktorej boli napísané slová *Na predaj*. Ležala na chodníku, zrejme ju zmietol vietor. Veľký biely dom vyčnievajúci spoza živého hlohového plotu vyzeral neobývané.

Hannibal zosadol z bicykla a prekliesnil si k nemu cestu cez vysokú trávu. Keď videl zarastenú záhradu za domom a balkón

na prvom poschodí, rozhodol sa, že ho kúpi. Vila vyzerala zanedbane, dažďové ríny boli popraskané a okná rozbité. Ale on sa zamiloval do popínavých rastlín, ktoré sa plazili k oknám, a do jasnočervených vlčích makov, ktoré si tým najnádhernjším spôsobom podrobili celú parcelu.

V tom čase stálo na Palermskej ceste len zopár domov. Všetky ich obišiel a zabúchal na dvere, no nikto si nespomínal, že by pri dome niekedy videl majiteľa. Chlap, ktorý býval oproti, vyhlásil, že patril akémusi čudákovi, čo zomrel bez dedičov. Chátral vraj už celé desaťročia. Na dverách nebola žiadna menovka.

Bol to budúci Hannibalov dom? Bolo toto miesto, na ktorom sa vymaní z pút svojej rodiny a Amaliinej ulice?

Dedko sa musel zasa raz vyzbrojiť trpezlivosťou. Ešte nemal dosť peňazí na takú investíciu a len teraz začal dokazovať svojmu otcovi, akým prínosom je pre rodinný podnik. Ale aby nepokúšal ostatných kupcov schoval tabuľku s nápisom *Na predaj* do kôlne.

Hannibal sa vydával na Palermskú cestu každú nedeľu a pod vrbou, kam nebolo vidieť z ulice, si zjedol obložený chlieb. Podriemkavajúc na popoludňajšom slnku sníval o exotických ženách, ruskej literatúre a svete v takte Čajkovského hudby. Nemý film o vášnivej *Anne Kareninovej* v ňom zanechal hlboký dojem. Túžil len po tom, aby ho niečo alebo niekto prebral a vyduril z ospalej kancelárie veľkoobchodnej firmy – aby na sebe pocítil účinok nejakého náhleho a iskrivého kúzla.

Literárna kaviareň

OLGA A JA CHCEME VŽDY VEDIEŤ, ako sa ľudia zoznámili.

„A čo ty a dedko, Varinka? Bola to Láska storočia? *Bola?*“

„*Božedurie!*“ zamrmle a nikdy nám vlastne tak naozaj neodpovie.

Každý kúsok rozprávka z nej musíme prácne vylákať. Sme ako kosmáče, čo šťuchajú paličkami do baobabu a vyberajú jedného mravca po druhom. Jednu vzpierajúcu sa vetu po druhej.

Ale viem, že dedko v roku 1920 konečne nastúpil na nákladnú loď a vydal sa do Petrohradu. S roztúženým srdcom a pod zámienkou objavovania nových trhov, na ktorých by mohla obchodovať rodinná firma.

Dorazil do cieľa – dalo by sa povedať, že celkom v poriadku – a prvý deň strávil v hoteli, kde sa zotavoval z vyčerpávajúcej cesty po rozbúrenom mori. Napokon bol však pripravený vyjsť do ulíc. Dedko si zajedol bliny s kaviárom, plavil sa po Neve a postál pred nefritovozeleným Zimným palácom, ktorý mu vyrazil dych. V istom okamihu zahliadol cirkusový plagátik a kúpil si lístok, lebo bol zvedavý na hrocha. Keď tam však dorazil, uvidel Varinku a jej spupná tvár otriasla jeho dušou. Oči jej blčali ako žeravé uhlíky a jej čierne kučery vzdorovito kypeli z kúzelníkovej truhlice.

V nej ležala moja mladučká babka a bola práve uprostred svojho artistického čísla. Stávalo sa jej, že v manéži pritiahla mužskú pozornosť. Jej žiarivé oči si všimlo veľa námorníkov a mladých salónnych levov – a dúfali. Niekedy dokonca privolila aj na stretnutie po predstavení – teraz, keď už nebolo Vadima. Všetci jej prinášali slová o láske zabalené do hodvábného pa-

piera. Ale Varinka rýchlo zistila, že ich dary pozostávajú zo špendlíkov, skrutkových zvieradiel a požiadaviek. Domáhali sa vstupu do jej najhlbšieho vnútra.

Na čo myslíš? Kedy sa vrátiš? Prečo si taká chladná?

A pritom zúrili, lebo sa jej nevedeli dostať pod kožu.

Maleňkaja griaznaja šľucha. Ty špinavá malá kurva!

Vadim taký nebol. Mal len 136 centimetrov a rýchlo pochopil, že od neho nikto nič neočakáva. Mohol byť teda rovnako dobre aj sám sebou – a dovoliť ostatným, aby boli sami sebou. Vadim sa Varinky nikdy nepýtal, čo si myslí, ani či ho ľúbi. Jednoducho bol s ňou a rešpektoval jej hranice, nesnažil sa cez ne preniknúť.

Keď ležali v jej maringotke pod dekou, hľadeli si do očí a snažili sa zahriať, vedela, že sú z rovnakého cesta.

Len hrstka ľudí dokáže nadviazať spojenie aj bez slov, ale vrtkavé výrazy, ktoré ponúka jazyk, neboli nič pre nich dvoch. Igorova ľahkovážna veľkohubosť veru tiež neposilnila Varinkinu dôveru v slová a v sľuby. Vadim bol napriek svojej výške najväčším mužom, akého kedy stretla. Teraz bol však preč a bol preč už dva roky.

V ten večer, keď sa dedko rozhodol zájsť do cirkusu, ležala teda Varinka ako zvyčajne v kúzelníckovej truhlici a pozorovala odtiaľ publikum.

Úplne si to viem predstaviť. Ruský nemý film s ukrajinskými klaunami na chodúľoch v rozochvenom dvojtakte. Povrazolezkyňa sa vznáša pod kupolou cirkusového stanu, arménski akrobati sa chytajú za ruky na lietajúcich trapézoch. Trúbky vyplývajú na divákov roj zvukov. Zízajúce tváre divákov v mihotavej žiare fakiel hltáča ohňa Olega. Nikde ani stopa po hrochovi. Ale uprostred zaprášenej manéže leží Varinka, v prvom rade tleska Hannibal a okolo nich sa víria častice svetla. Momentka, ktorá je pre dedka príslubom života plného cibulových striech.

Varinkina tvár sa mu vpálila do mysle a už ju nemohla nahradiť žiadna iná tvár. Presne ako keď sú novovyliahnuté káčatka pripravené nasledovať túlavú mačku až na koniec sveta,